

9. Pardubický kraj

Krajským městem Pardubického kraje jsou **Pardubice**.

Další velká města kraje: Chrudim, Svitavy, Česká Třebová, Ústí nad Orlicí, Litomyšl.

Poloha: Leží na východě Čech.

Povrch: Severovýchodní hranici kraje lemuje jižní část **Orlických hor** a nejzápadnější svahy **Hrubého Jeseníku**. Od jihovýchodu směrem na západ na území kraje zasahuje severní část **Českomoravské vrchoviny**: **Žďárské vrchy** a **Železné hory**. Podél toku Labe se rozprostírá **Polabská nížina**, která je součástí České tabule. Nejvyšším bodem kraje je **Králický Sněžník** (1 423 m n. m.).

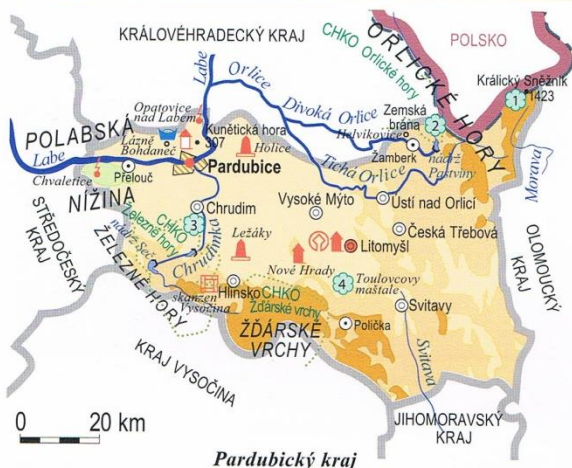
Vodstvo: Krajem protéká řeka **Labe**. Na svazích Králického Sněžníku pramení řeka **Morava**. Nedaleko Svitav pramení řeka **Svitava**, která je přítokem řeky Svatky. Ve Žďárských vrších pramení levostranný přítok Labe **Chrudimka**. Na území kraje také pramení řeka **Tichá Orlice**.

Na středním toku Chrudimky je vybudována **vodní nádrž Seč**.

Zemědělství: Největší část rozlohy kraje zaujímá **zemědělská půda**. Podnebí a půdní podmínky jsou zde příznivé. Nejvýznamnější zemědělskou oblastí kraje je úrodné **Polabí**. Pěstují se zde převážně **obilniny**, z okopanin **řepa** a **brambory**, z olejnin **řepka olejka**.

Průmysl: Pardubice se proslavily **výrobou perníku**. Nejdůležitějším průmyslem v kraji je však **strojírenství**, dále pak **chemický** a **elektrotechnický průmysl**. Ve městech v oblasti úrodného povodí Labe je rozvinutý **potravinářský průmysl**. Při řece Labi ve městech Opatovice a Chvaletice pracují **tepelné elektrárny**. Dopravní význam má železniční křižovatka **Česká Třebová**.

D Jednou ze zajímavostí Litomyšle je renesanční zámek. Vzpomenete si, kdy bylo období renesance? Co bylo typické pro architekturu a jaké změny nastaly ve společnosti?

Pro žáky z Pardubického kraje:

- Se kterými kraji váš kraj sousedí?
- Kde se nachází nejnižší bod kraje?
- V mapě vyhledejte rekreační oblast Sečská přehrada, Orlické hory a Žďárské vrchy.
- Které chráněné krajinné oblasti se zde nacházejí?
- Která z pamětihodností kraje je na Seznamu památek UNESCO? Vysvětlete, čím je významná.
- Kterou sportovní událostí jsou známy Pardubice?
- Zjistěte základní údaje o významných osobnostech spojených s krajem.
- Která řeka je nejdelší řekou kraje? Jak se liší zemědělská výroba v Polabí od zemědělství v Železných horách, Českomoravské vrchovině, Orlických horách a v oblastech u Králického Sněžníku?

- V mapě vyhledejte průmyslová střediska Vysoké Mýto, Chrudim, Ústí nad Orlicí, Přelouč a Svitavy. Které průmyslové závody se v těchto městech nacházejí a které výrobky vyrábějí?

Zajímavosti z kraje s odkazy na učivo dalších předmětů:

Pamětihodnosti		Pardubice, Chrudim	
		skanzen Vysočina	
		Kunětická hora	
		muzeum Holic	
		Ležáky	Děj. 5, 43
		zámek Litomyšl	Děj. 4, 43

Přírodní zajímavosti		Králický Sněžník	VI. 4, 26
		Zemská brána	
		CHKO Železné hory	
		Toulovcovy maštale	
		nádrž Seč	VI. 4, 27

Významné osobnosti	Prokop Diviš (narozen v Helvíkovicích u Žamberka)	Děj. 5, 23
	Josef Ressel (narozen v Chrudimi)	Děj. 5, 23
	Bedřich Smetana (narozen v Litomyšli)	Hv 4, 7
	František a Václav Veverkové (narození v Rybitví u Pardubic)	Děj. 5, 23

FRANTIŠEK FILIPOVSKÝ
– český herec 20. století (Narodil se v Přelouči.)

BEDŘICH SMETANA
– český hudební skladatel 19. století (Narodil se v Litomyšli.)

PROKOP DIVIŠ
– český katolický kněz, přírodovědec a vynálezce bleskosvodu 18. století (Narodil se v Helvíkovcích u Žamberka.)

EMIL HOLUB – český lékař a cestovatel 19. století (Narodil se v Holicích, kde je dnes Africké muzeum Dr. Emila Holuba.)

Pardubický kraj

Pardubický kraj leží na rozhraní Čech a Moravy. Na severu sousedí s Polskem. Krajským městem tohoto kraje jsou Pardubice – město proslulé výrobou perníku a známé koňským dostihem Velká pardubická. Na území kraje zasahuje část Orlických hor, na jihu vystupují výběžky Českomoravské vrchoviny – Žďárské vrchy a Železné hory. Povrch kraje tvoří také roviny České tabule. Podél Labe se nachází Polabská nížina. Nejvyšším bodem kraje je Králícký Sněžník, na jehož svazích pramení řeka Morava. Tento kraj je vhodný pro pěstování obilovin, brambor, cukrové řepy a řepky olejky. Nejvíce rozvinutý je zde potravinářský, strojírenský a chemický průmysl. Dalšími významnými městy jsou například Česká Třebová (důležitý železniční uzel) a Vysoké Mýto (výroba autobusů). Turisty vyhledávanými místy jsou historická centra měst Litomyšl a Svitavy, zámek v Litomyšli, hrad Kunětická hora, skanzen Soubor lidových staveb a řemesel Vysočina.

Tipy na výlet

Touloucovy maštale (Přírodní rezervace Touloucovy a Městské maštale, plná labyrintů z pískovcových skal, nese jméno loupeživého rytíře Toulouce, který si zde ukrýval koně a lup.)

Králícký Sněžník (Je nejvyšším bodem celého Pardubického kraje, nachází se na státní hranici s Polskem. Na jižním svahu hory pramení řeka Morava.)

Pardubice – historické jádro s radnicí,
v pozadí Kunětická hora

Kunětická hora

– na hoře sopečného původu stojí zřícenina hradu založeného husity.

Skanzen Vysočina nazývaný Veselý kopec
(muzeum lidových staveb v přírodě)

Muzeum loutek v Chrudimi – je umístěno v historické budově
Mydlářovský dům, který má podobu minaretu.

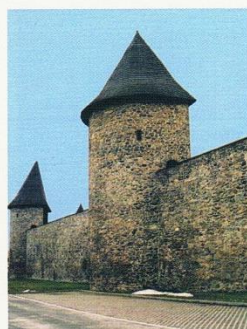

Litomyšl – renesanční zámek (památko UNESCO).
Unikátní zámek vznikl podle italských vzorů,
pozoruhodná je vnější sgrafitová výzdoba.

Bedřich Smetana

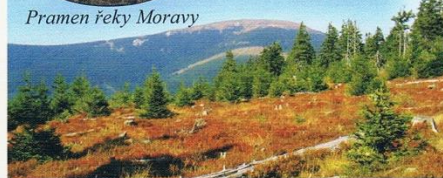
Litomyšl – muzeum hudebního skladatele Bedřicha Smetany.
Budova původního pivovaru, kde se skladatel narodil
a prožil svoje dětství, se nachází v areálu zámku.

Polička – město se zachovalými
středověkými hradbami

Pramen řeky Moravy

Králický Sněžník

– jedna z nejnavštěvovanějších hor.
Na svazích Králického Sněžníku pramení řeka Morava.

Holice – Africké muzeum Emila
Holuba, světově známého cestovatele.
Jsou zde uloženy sbírky
z jeho cest po Africe.